

ENMIG DE LA DIVISIÓ I L'ENFRONTAMENT DE LA ULTRADRETA

«El Alcázar» ha caigut

Des de l'onze d'abril passat, amb una aparició curta i esporàdica, el diari «El Alcázar» no ix al carrer. Després d'haver augmentat progressivament un deute que ja es xifra en 7.000 milions i de perdre gran part dels lectors, la desaparició sembla ser definitiva, enmig d'un panorama ben embolicat entre la ultradreta espanyola, ple de divisions i subdivisions.

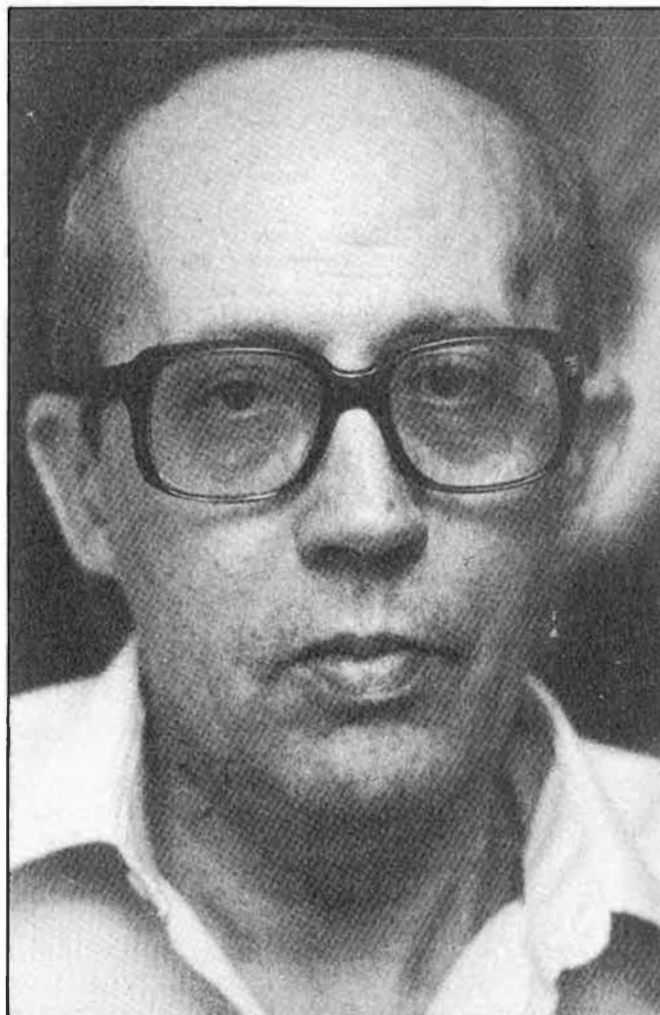
J. M. Sanmartí

El 14 d'abril passat, aniversari de la proclamació de la II República espanyola, sortia al carrer una edició fantasma del diari madrileny *El Alcázar*, titulada «El Alcázar no se rinde», i és que «semblantment al nostre passat ja llunyà, *El Alcázar* pateix avui també l'encalç d'adversaris poderosos que malden per minar la nostra fortalesa». D'aquesta manera, la retòrica heroicista i bel·licista del darrer número d'aquest diari ultradretà enllaça perfectament amb la dels seus orígens. Des de l'onze d'abril passat *El Alcázar* no surt a causa d'una vaga general dels seus treballadors, i tot fa pensar que la suspensió és definitiva. La ultradreta espanyola s'ha quedat així sense el seu principal òrgan d'expressió.

En efecte, des del 1975 *El Alcázar* ha estat el més important portaveu i el bastió dels nostàlgics de la dictadura franquista, i en els seus despatxos s'han cuït algunes operacions polítiques destinades a combatre el sistema democràtic, del qual ha estat un enemic rabiós. *El Alcázar* nasqué com un full informatiu imprès pels assetjats a l'alcàsser de Toledo durant l'estiu i la tardor de 1936. Acabada la guerra, esdevingué el diari de l'Hermandad del Alcázar de Toledo, si bé no tenia massa incidència política ni informativa, enmig de la nodrida premsa del Movimiento i d'un panorama periodístic pla.

«El Alcázar» progressista

El 1963 un grup d'empresaris, alguns d'ells vinculats a l'Opus Dei (Pablo Bofill, José Juan Cebrián, Carlos Soria, Esteban Morant, etc.) constituï la societat Prensa y Ediciones S.A., que esdevingué l'editora del diari. El seu nou director, José Luis Cebrián, li donà un caràcter monàrquic, progressista i de-

fensor dels interessos del nou empresariat desenvolupista, seguint el model del *France Soir* i del *Bild Zeitung*. La fórmula tingué un èxit espectacular, i el 1968 *El Alcázar* havia esdevingut un dels grans rotatius espanyols amb més de cent mil exemplars diaris. Fortament madrildista (del Real Madrid), en una ocasió vengué dos-cents cinquanta mil exemplars, gràcies a la publicació adjunta d'un pòster d'aquest equip de futbol amb les cinc copes.

Tanmateix, la seves crítiques a la situació sindical de l'època alarmaren el seu competidor, *Pueblo*, i el ministre del ram, José Solís Ruiz; i el seu èxit preocupà el llavors ministre d'Informació i Turisme, Manuel Fraga Iribarne. El 1968, a remolc de l'escàndol Matesa, es produí una insospitada aliança entre dos ministres, i una de les víctimes immediates fou *El Alcázar*, que tornà a les mans de l'Hermandad, propietària de la capçalera. Sembla que fou una decisió personal de Manuel Fraga per aturar en sec aquest intent

d'obertura informativa en ple franquisme, però els detalls de l'operació encara no es coneixen bé. Si més no, PESA obtingué un permís per fundar i editar el *Nuevo Diario*, experiment que fracassà, però els empresaris recorregueren la pèrdua d'*El Alcázar* i guanyaren el plet davant el Tribunal Suprem. Això no obstant, *El Alcázar* no tornà a ser publicat per aquests empresaris, es diu que gràcies a importants compensacions econòmiques

lliurades als principals accionistes de PESA.

Milans del Bosch, Girón de Velasco i Antonio Izquierdo

A través de l'empresa Dyrsa, l'Hermandad del Alcázar reedità el diari i es reestablí l'ortodòxia falangista franquista. Sota la direcció de Lucio del Alamo, president de l'Associació de la Premsa de Madrid i «Millor director de l'any», el tiratge es rebaixà al voltant dels deu mil exemplars, i *El Alcázar* estigué a punt de tancar. La Confederación de Ex-combatientes substituï l'Hermandad i el general Jaime Milans

del Bosch, i el 1977 en fou nomenat director Antonio Izquierdo, un home absolutament fidel a Girón de Velasco i enemic declarat de la naixent democràcia. Izquierdo transforma *El Alcázar* en un crític implacable del sistema, encoratja l'extremisme ultradretà, destaca i exagera les abundants contradiccions de la transició i manté, sense miraments ni dissimulacions, les nostàlgies franquistes.

La fórmula dona bons resultats i els 14.000 exemplars diaris de 1976 es convertiren en 95.000 el 1984, any de fortes tensions socials i econòmiques, però el seu èxit és, al mateix temps, la seva tomba.

dicalista ultradretà Juan García Carrés amb una proclama procolpista a la butxaca que havia de publicar l'endemà *El Alcázar*. L'edició del diari fou aturada (segrestada, segons el seu director) per la policia fins a les 10 del matí i la crida a favor de l'alçament havia desaparegut. Tot i això, mentre que les masses condemnaven terminantment l'intent involucionista, des de la dreta dura fins a l'esquerra no integrada en el sistema constitucional, *El Alcázar* i els seus nostàlgics franquistes callaven o elogiaven els militars processats. Aquí començà la seva desgràcia.

Cada vegada més aïllat dels centres de poder i de l'opinió pública, el tiratge s'estanca sobre els 90.000 exemplars, però sembla que amb prou feines se'n venien 40.000. Les cerimònies franquistes podien omplir el Valle de los Caídos o la plaça d'Orient de Madrid, una volta a l'any, però no podien mantenir un diari. A partir del 1980 no hi hagué augments de sou ni convenis amb la plantilla de treballadors. Ni tan sols el beneficià la desaparició de la premsa del Movimiento, circumstància que afavorí més aviat la premsa conservadora, especialment els diaris *ABC* i *Ya*, que deien coses semblants amb molta més gràcia i professionalitat. L'auge d'aquesta premsa té molt a veure amb la crisi d'*El Alcázar*.

La meitat de les seves pàgines eren articles d'opinió, escrits sovint per militars retirats que tronaven contra la democràcia. Es feren famosos els seus «partes», llistes de desgràcies diàries, com atemptats o accidents, publicats en primera pàgina com a mostra d'una voràgine delirant que escandalitzava i alhora divertia els altres professionals. A causa del seu descrèdit sorgiren alguns intents paral·lels, com el d'*El Imparcial*, per publicar un *Alcázar* ben fet, intents que també feren fallida.

Perdre el suport institucional que li quedava i algunes prebendes dels temps anteriors, com els avisos del jutjat, acaben d'arruinar-lo, malgrat que l'elevat tiratge li permeté de rebre encara subvencions importants, com els 27 anuals milions de l'estat. La situació s'agreuja: el 1985 devia 600 milions de pessetes entre Hisenda i la Seguretat Social, i a començament de 1987, els deutes sumaven uns 2.000 milions de pessetes, segons el comitè d'empresa. La situació esdevingué insostenible i, pel gener passat, el consell d'administració de Dyrsa fa cessar Antonio Izquierdo enmig d'una forta tensió interna. Diuen que en alguna d'aquestes reunions fins i tot van traure a reluir les pistoles. Antonio Izquierdo se n'anà finalment

Izquierdo, Milans del Bosch i Girón de Velasco.

del Bosch fou designat president de Dyrsa. Quan es prohibí als militars ocupar un càrrec civil, fou substituït pel seu vice-president, José Antonio Girón de Velasco, representant de l'ala més dura del falangisme. Això féu que es retirassin els consellers més «liberals» de l'empresa, com per exemple Fernando Suárez.

La mort del general Franco el 1975 estimula alguns sectors del règim a relançar des d'aquest baluard els interes-

Les ambigüitats del 23-F

Anquilosat en els seus deliris ultramuntans, *El Alcázar* comença a perdre suport social, pèrdua que s'accentuarà arran del 23-F de 1981. Aquell dia, aquest diari féu un paper ambigu: primer, semblà decantar-se a favor del colp d'estat i, després, n'informà fredament i amb abundants justificacions per als rebels. La nit del 23 al 24 de febrer de 1981 la policia detingué el sin-

NOVETATS EN LLIBRES

NAVEGANT OBSCUR

Salvador Jáfer
Gregal Poesia, 7

GREGAL LLIBRES

DICCIONARI JURIDIC CATALÀ

Un volum de 14x21, 480 pàgines.

De venda a llibreries.
«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».

ENCICLOPÈDIA CATALANA

CALAIX DE SASTRE

Rafel d'Amat i de Cortada, Baró de Maldà
Volum I: 1769-1791

Selecció i edició a cura de Ramon Boixareu.
Biblioteca Torres Amat, 4.

CURIAL EDICIONS CATALANES, SA.

URI

Montserrat Manent
Poesia núm. 50

Pròleg de Vicent Andrés Estellés

EDITORIAL TRES I QUATRE

INICI DE LES HORES

Isidre Martínez i Marzo
Llibres de l'Escorpi/Poesia, 106.
64 pàgs.

Un jove poeta valencià que representa ja una veu pròpia i segura dins les noves promocions. (Premi Salvador Espriu 1986.)

EDICIONS 62

ENERGIA I SOCIETAT

Salvador Balcells
Guanyador del Premi Xavier Ro-
meu de l'any 1985.

FEDERACIÓ D'ENTITATS CULTURALS DEL PAÍS VALENCIÀ

L'ANY DE LA INVASIÓ

Emili Piera
13/19 núm. 2

La lluita d'un poble imaginari per la seua llibertat.

EDICIONS DEL BULLENT

LA NACIÓ I L'ESTAT

Enric Prat de la Riba.
Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català. (BCNC) 17

Una tria dels escrits del primer Prat de la Riba, tots ells units per un comú denominador: el camí de Catalunya cap a l'estat.

EDICIONS DE LA MAGRANA

SET LLIBRES DE VERSOS

Joan Fuster
La Unitat, 119

Recull de l'obra poètica de Joan Fuster.

EDITORIAL TRES I QUATRE

MATEU, EL FILL D'EN MARC

Manuel Joan i Arinyó
Tros de Paper, núm. 24.

Alegria de viure, innocència i perversió: una novel·la cròtica excel·lent.

EDITORIAL EMPÚRIES

i s'emportà els seus homes de confiança i fundà el setmanari *Espana exprés*, de la mateixa corda ideològica que *El Alcázar*, només que una volta a la setmana. Un coronel de l'exèrcit, Manuel Guijarro, assumí la direcció de l'empresa, que nomenà Félix Martialai, un periodista moderat, com a nou director del diari. Massa tard.

L'última crisi

L'onze d'abril els treballadors es declaraven en vaga total. Alguns d'ells feia ja sis mesos que no cobraven ni un duro. L'empresa els assegurà que reuniria fons per eixugar els deutes, sense que aconseguís convèncer més de la meitat de la plantilla. Vint-i-dues persones «de prestigi», com José Antonio García Noblejas, Antonio Martínez Emperador, Eustaquio Galán y Gutiérrez, Manuel Funes Robert, Jesús Suevos, Antonio Reol, Adolfo de Miguel, Enrique Tomás de Carranza, Diego Salas Pombo, etc., formaren una junta de salvació, que un mes després de la constitució no havia salvat res, tot i que la meitat dels treballadors es declarà disposada a tornar a treure el diari al carrer.

L'empresa acusa llavors al sindicat Fuerza Nacional del Trabajo, acostat a l'antiga Fuerza Nueva, de manipular els treballadors i la vaga, i és possible que tingués bona part de raó perquè la crisi d'*El Alcázar* reflecteix també la divisió de la ultradreta espanyola. *El Alcázar* era la plataforma més que periodística dels nuclis que llançaren la candidatura de l'ex-tinent coronel Antonio Tejero i del seu partit Solidaridad Nacional a les eleccions de 1982, i que ara cerca el liderat de l'ex-comandant Pardo Zancada, un home sens dubte més capaç que no Tejero. Perdedors sistemàtics en totes les conteses electorals en les quals han participat, això ha dut els sostenidors d'*El Alcázar* a un total bandejament institucional, a l'aïllament social i a l'enfrontament amb els sectors partidaris de Blas Pinar i del seu Frente Nacional, que sosté una estratègia, més pràctica, d'aprofitar els mecanismes representatius de la democràcia per fer-hi forat. Blas Pinar, que té els seus propis òrgans d'expressió, fou diputat a les Corts espanyoles durant la legislatura anterior i ara opta per un escó al Parlament europeu, en consonància amb l'eurodreta. Aquest esquema, però, es complica amb múltiples subdivisions i grups que han acabat d'enrair aquesta àrea política i social. Mentrestant, *El Alcázar* ha caigut i, que se sàpiga, ningú no ha deixat caure una sola llàgrima. □

LLIBRERIA
TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València